

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

V. post Trinitatem,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

Iean. 7.

tēria, quam Christus Iudæis adulteram lapidandam offerentibus dedit. Qui sine peccato est vestrum, primus in eam lapidem mittat. Estote itaque filij misericordes in inuicem, sicut Pater vester celestis misericors est, cuius per misericordiam estis filij. Præstante hoc vobis Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA V. POST DOMINICAM S. TRINITATIS, Epistolaprima Petri tertio.

*M*ones vnanimes in oratione estote, compatientes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles, non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed e contrario benedictes: quia in hoc vocati estis, vt benedictionem hereditate possideatis. Qui enim vult vitam diligere, & dies videre bonos, contereat linguam suam a malo, & labia eius ne loquantur dolum. Declinet a malo, & faciat bonum: inquirat pacem, & persequatur eam. Quia oculi Domini super iustos, & aures eius in preces eorum. Vultus autem Domini super facientes mala. Et quis est qui vobis noceat, si boni amulatores fueritis? Sed & si quid patiemini propter iustitiam, beati. Timorem autem eorum ne timeueritis, vt non conturbemini. Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris.

Psalm. 31.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Roman. 8.

Galat. 5.

2. Cor. 11.

2. Cor. 10.

2. Cor. 8.

*M*ulta hic Petrus Apostolus vtiliter ad institutionem veri docet Christianismi. Admonet enim nos primum, vt simus vnanimes eodem spiritu & fide orantes: Vnanimitas autem omnibus pariter Christianis est necessaria. Vnus namque est spiritus Christi, qui regit, fouet, nutrit, atque diffunditur in omnes. Sicut enim varia ac multa membra in vnitatem corporis vno spiritu viuunt, reguntur ac seruantur: ita in vna fide & charitate membra omnia corporis mystici, spiritus Christi vnus connectit & viuificat. Qui enim Christi spiritum non habet hic non est eius, id est, non pertinet ad hanc fidelium vnitatem, qua sibi inuicem, & Deo per fidem & charitatem coherent. Sequitur: Estote compatientes vt tanquam vnus corporis membra alter alterius sentiat dolorem atque afflictionem, ne membrum in corpore sit stupidum ac mortuum: sed aliena perinde atque sua sentiat, cuiusmodi Paulus fuit membrum dicens. *Quis infirmatur & ego non infirmor? Quis scandalizatur & ego non vror?* Fraternitatis amatores, subaudi, estote: vt non solum homines singulos, sed ipsam etiam congregationem in charitate vnitatem ametis, optantes ac satagentes, vt hæc vnio in Christo fidelium semper augetur, qua nemo, quæ sua sunt tantum, sed quæ multorum, quærat. Misericordes, quod ex fraternitatis amore vt emanet necessesse est, qua alter alterius inopiam suppleat, & donet alter alteri, si quid aduersum illum habuerit. Modesti, ne illis qui vestra ope egent, quibus ve subuenitis, suis duri aut inclementes: sed verecundia illorum consulentes, communiter cum illis familiarique charitate viuatis. Humiles quoque

Note, ne de pluribus aut potioribus à Deo bonis receptis superbiatis, ne de alijs sentiatis viliter. Non reddentes malum pro malo, quod beluarum est ferocium, nec maledictum pro maledicto referatis. Ab huiusmodi enim abstinere multiplex debet vos ratio vrgere. Primo, ne illi, cuius mores tu improbos detestaris, efficiaris similis. Secundo, ne contentionibus feruens, teipsum dehonestes. Tertio, ne aduersarium tuum ad audendum maiora in te prouoces. Quarto, ne repugnando malum tuum augeas, puta, vt qui in rebus aut fama damnum fueris passus, malum reddendo aut maledictum, in anima quoque teipsum lædas. Quinto ne impatientia tua quenquam scandalizes. Intuentes enim te cum altero rixantem, vtrunque vt duos gallos compugnantes ociosi spectabunt, ridebunt vtrumque & contemnent. Sexto, ne grauiori vulnere quam ille tu teipsum lædas, amittens patientiæ virtutem, pacem pectoris, tranquillitatem cordis, lædens charitatem, multisque despiciabilem atque exosum te reddens. Septimo (quod potissimum est) vt caelesti tuo magistro Domino nostro Iesu Christo obedias, dicenti: *benefacite his qui oderunt vos*, eique te conformes: qui cum malediceretur, non maledicebat. Non igitur reddatis malum pro malo, nec maledictum pro maledicto: sed ediuerso potius benedicatis maledicentibus vobis. Quia ad hoc vocati estis per fidem, vt benedictionem hæreditate possideatis æternam. Idque fiet, cum dicitur vobis: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi*. Qui enim vitam diligit beatam & æternam, appetitque dies videre bonos, qui dabuntur nobis post hanc vitam. (In hac enim vita dies nostri, vt pote peregrinationis & exilij, boni esse non possunt) ille coerceat, linguam suam à malo, ne loquatur noxia, illicitave. Quod Apostolus quoque monet dicens: *Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat*. Et labia eius ne loquantur dolum, Non loquatur pacem cum proximo suo, cum sit malum in corde ipsius. Non sit dolum in lingua illius, vt aliud os proferat, aliud pectus tegat. Declinet autem à malo & faciat bonum. Hæc enim duo, duæ sunt partes iustitiæ. Inquirat pacem, quam cum omnibus, quantum in se est, maximè autem cum Deo possideat, & sequatur eam: tam per viam iustitiæ, quam per patientiæ viam eandem seruans. Quia oculi Domini sunt super iustos, qui per patientiam æquanimitè tolerant malos, non reddentes malum pro malo. Vultus autem Domini super facientes mala. Legimus S. David Semei maledictionem sustinuisse pessimam, dum fugeret à facie Absalon. Qui tamen noluit eius maledicentiam à suorum vlcisci quopiam, dicens: *Sinite eum maledicere*. Reddet enim mihi Dominus benedictionem pro maledictione hac, puta, non vltia, nec retaliata, sed patienter tolerata. Vnde in Psalmo quoque dicit: *Audiuit Dominus, & misertus est mei*. Ita enim contigit. Misertus Dominus David restituit eum in regnum suum, & maledicentiam iniqui in caput illius non vlciscente David restituit. Ergo quomodo Dominicæ misericordiæ respectus est, super iustos, ita vlcionis & iudicij diuini respectus est super iniquos, vt perdat de terra memoriã eorum. Non est ergo quod timeatis aut trepidetis vt pusillanimes, nec vnde inconstantes efficiamini in aduersitatibus. Quis enim vobis nocere poterit, si æmulatores virtutis atque imitatores boni fueritis? Calamitates quidem & persecutio-

QQQ: nes ha-

Roman. 12.
1. Pet. 3.
Malum pro
malo redde-
re ratio mul-
tiplex nos p-
hibet.

Math. 5.
1. Pet. 2.

Math. 5.
Psal. 35.

Ephes. 4.
Psal. 27.

Rom. 12.

1. Thes. 5.

1. Reg. 16.

Psal. 9.

1. Sal. 17.

- nes habebitis ferre, sed quando hæ vobis nocebunt, cum diligentibus Deum omnia vobis cooperentur in bonum? Quisquis igitur sub persecutione deficit, non eum qui persecutionem intulit, sed se, qui persecutionem ferre, cum illi hæc nisi bonum operari non posset, recusauit, accuset. Itaque adeo vobis hi qui beneficientibus mala irrogant, non nocent, vt etiam si quid propter iustitiam patiamini, sitis beati, Saluatore teste, qui dicit: *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum celorum.* Sequitur: Timorem autem eorum quæ iniqui possunt inferre, tanquam vobis aduersa, ne timueritis, Saluatore quoque dehortante: Nolite timere eos qui corpus occidunt, &c. Nec conturbemini, pacem vestram amittentes propter aduersitates transitorias. Dominum autem Iesum Christum in cordibus vestris sanctificate, agnoscentes eius maiestatem: cui in sanctitate & innocentia cum laude & gratiarum actione seruiatis, quæcunque vobis patienda occurrunt, in eius gloriam referentes, scientesque quia ipse nouit pios de temptatione eripere, iniquos verò in diem iudicij referuare cruciandos.

EXEGESIS EVANGELII DOMINICÆ

quintæ post Dominicam S. Trinitatis, Luca V.

Certare videbatur cum turba Dominus Iesus, alterutrumque videtur se mutuo prouocare aut inuicem contendere, dum Christus à studio non cessat beneficiendi ac prædicandi, turbæ insurgunt, vrgent, importunè que insistent Christi audire sermonem. Non grauat hanc turbæ importunitate Dominus, nec fatigatur, sed placet illi insatiabilis hæc fames. Proponitur autem nobis hoc Euangelium post illud, in quo erga nos nuper misericordiam Christi didicimus, in quo instructi quoque quomodo hanc ad nos proximis miserendo debeamus deriuare. Discamus hic turbæ deuotæ exemplo ardentè scire & esurire verbum Dei. Itaque dicit Euangelista:

Cum turbæ irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei, & ipse stabat secus stagnum Genezareth.

- Turbæ desiderium hic sermè impetuolum insinuat audiendi verbum Dei cum dicitur: Cum irruerent turbæ. Tanta fuit fames, tanta hominibus fuit esuriis verbi Dei, vt vbicumque Christus foret, turbæ sequerentur, ipsumque adeo vrgerent ad mare, vt nauim intrans inde hominibus in littore stantibus prædicaret. Immiserat namque Deus eis famem (vt Propheeta dicebat) non panis & cibi, sed famem audiendi verbum Dei, Beati planè qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi satiabuntur. Nemo tamen cibum hunc esurit, nisi qui illum gustauerit. Esuriet autem hæc iustitia, non hic satiatur, sed in futura vita. Quo enim hic plus reficitur, plus esurit homo. Ideo præ magno desiderio, audiendi Christum, turbæ comprimebant & impellebant, adeo vt locus Christo in terra deesset standi. Sed non mirum. Quis enim illum non cuperet audire, cuius verba sapientia plena, plena eloquentia, plena suauitate, plena eruditione, plena benignitate totum cor rapiebant audientis? Quis non videre desideraret eum, cuius plena erat

facies

facies gratiarum, quæ corda inuentum in gaudium inuitabat? Tristitia
 omnis abscellit, vbi Christi eos faciem contingebat cõttemplari. Tam pul-
 chrum itaque, tam sanctum, tam suauem, tam eloquentẽ, tam denique per-
 fectum omnium virtutum exemplar non libenter videre, sanæ non esset
 mentis. Propterea dicebant quidam ad capiendum Iesum à ludæis missi:
 Nunquam sic locutus est homo, vt ille loquitur. Fames hæc sancta est, fames ^{Ioan. 9.}
 hæc diuini verbi signum est sanitatis, quomodo cibi fastidium est signum
 infirmitatis. Sed dicis: Quid faciebat illi turbæ, vt ita curreret post Chri-
 stum? Ego te quoque interrogo, quid sit ferro, quod trahitur à magnete?
 Si magnes potest trahere ferrum, quomodo non possit homo trahi à Deo?
 & quid mirum est hominem trahi à Deo, cùm Christus neminem dicat ad ^{Ioan. 6.}
 se venire, nisi quem Pater traxerit? Sed quare, inquis, pharisæi non simili-
 ter irruerunt, vt verbo vtar Euangelico, in Iesum ad eius audiendum ser-
 monem? Dicendum, pharisæi sibi satis videbantur docti, nec se eruditione
 Christi existimabant egere. Siquidem se lumina esse putantes (cùm essent te-
 nebræ) ad lumen non venerunt, sed in tenebris manebant. Qui autem in ^{Ioan. 12.}
 tenebris ambulat, & tenebras amat, odit lucem. Certè multi ex turba in tene-
 bris fuerant, sed tenebras suas non amabant, ideo lucem requirebant, hoc
 noluerunt agere pharisæi. Tu autem vide hic quàm libenter hanc turbæ im-
 portunitatem Dominus pijsissimus patitur. Adeo nanque scitenter seruebat
 profectui animarum, vt cibum propterea quandoque sumere differret. Si-
 quidem discipulis aliquando cibum afferentibus atque dicentibus: Rabbi
 veni vt manduces. Ego, inquit, cibum habeo manducare, quem vos nesci-
 tis. Hoc dicebat propter aduentum turbæ ex ciuitate venientis, quam erat
 dociturus, vt alibi & in alio Euangelista legitur. Hic verò stabat secus sta- ^{Ioan. 6.}
 gnium Genesareth, quod alioqui mare vocatur Galilææ.

Et vidit duas naues stantes secus stagnum. Piscatores au-
 tem descenderant, & lauabant retia.

Duas naues circũcisionem & præputium intelligimus. Ex vtroque enim <sup>Nauis duæ
quid signent
nyltice.</sup>
 populo Iudæorum & gentium, aliquos erat vocaturus, qui vtroque no-
 uerat suos, in vnam Ecclesiam, in qua, tanquam in naui erat eos per huius
 maris turbines, ac tempestates ad littoris, hoc est, ad patriæ ducturus tran-
 quillitatem. Piscatores verò (qui iuxta literalem intellectum Petrus erat
 & Ioannes) descenderant & lauabant retia complicanda, quia nihil cœpe-
 rant, gratis quæ sese fatigauerant per noctem. Piscatores itaque sunt Docto-
 res sancti & Prophetæ, qui sine Christi gratia gratis laborauerunt, propter
 ea quod neminem, donec ipse veniret, saluum poterant facere. Retia horũ,
 studiũ est prædicationis, quod nonnunquã laxatur, nonnunquam lauatur &
 platur. Non enim omne tẽpus prædicationi est idoneum, sed alio tempore
 lucrãdis est animabus insistendum, alio item tẽpore sui vacandũ custodia.

Ascendens autem in vnam nauim, quæ erat Simonis, ro-
 gavit eum à terra reducere pusillum. Et sedens docebat de
 nauiculaturbas.

Non ociosum est, quod Petri nauiculã Dominus ingreditur. Eius nanq;
 nauis Ecclesiam, in qua transfretari, in qua dum procellifosum hoc mare na-
 uiga-

Naui Petri
mysticè quid.

Contic. 6.
Ecclesiã sem-
per vnã dun-
taxat fuisse.

Lutherani
quã abstru-
de Ecclesiã
nomen sibi
vendicent.

Retia Apo-
stolica quæ
sunt.

uigamus, saluari nos oportet, significat. Vide autem quã rectè dicat: Intrauit in vnã nauim. Neque enim nisi vna duntaxat est Ecclesia, quæ à Spiritu sancto sanctificatur, mouetur, viuificatur & regitur. De qua in Cantico scriptum est: *Vna est columba mea, perfecta mea. Vna est mater sua, electa genitrix sua.* Hæc Ecclesiæ (tameñ multi eam hæretici diuidere voluerint) vnitas à Christo vsque ad nos deriuata est: nempe per Petri nauiculam significata, & à Petro, eiusquæ successoribus gubernata. Vnde mirum est, cum semper à tempore Christi interim non nisi vna permanferit Ecclesia, quæ nũquam etiam non fuit, quomodo Neochristiani, seu Lutherani, qui intra annos triginta cœperunt, possint se Ecclesiam dicere, quæ tamen etiam apud illos vna non est, sed dissecta. Nunquid ante triginta annos Ecclesia non fuit? Nonne hæc eadem per vniuersum orbem terrarum diffusa eadem semper fuit? In hanc itaque Christum intrauit, in hæc Christi spiritus docet. Habent hæretici quoque naues suas scissas tamen ac diruptas, in quibus nõ Christi, sed satanæ spiritus prædicat ac regit. Si itaque Christum audire vis prædicantem, ad nauem accedas Petri oportet. Ex ea enim tibi Christus loquitur. Non prætereundum autem est, quod Dominus rogauerit Petrum nauem reducere à terra pusillũ. Qui imperare debuit, rogat. Vide Christi benignitatem, humilitatem, mansuetudinemquæ. Creator creaturam, Dominus seruum, magister discipulũ, Deus hominẽ, pro tantillo obsequio obsecrat.

Vt cessauit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam.

Sermonem suum miraculo confirmare voluit, Petroquæ pro labore & charitate, qua illi nauiculam accommodauerat, atque à terra paululum abduxerat, dare mercedem. Ideo illi dixit: Duc in altum, hoc est, longè à terra in profundum duc nauem. Et ad reliquos simul: Laxate, inquit retia vestra in capturam. Significare volens Petro & eius successoribus singulariter nauis directionem, hoc est, Ecclesiæ regimen, seu gubernationem esse commissam, reliquis verò, tanquam inferioribus retium laxationem, hoc est, prædicationem. Retia enim tendicula sunt prædicationum, quibus capiuntur animæ. Hæ enim ex libris Moysi, ex Prophetis, ex Psalmis, ex Euangelijs, ex Canonicisque scripturis, vt retia, connectuntur, quibus animæ capte ad litus pererantur. Dicit itaque Petro Dominus: Duc nauem, id est, Ecclesiam in altum, hoc est, in sublime disputationum, ad inuestiganda, extrahendaquæ profunda Scripturarum. Dubia enim & ambigua interpretandi, atque soluendi in scripturis soli Petro, atque eius successoribus tradit Christus autoritatem. Sunt qui nauim, id est, Ecclesiam duci intelligunt in altum secularis dignitatis, quando prædicatione Sanctorum, Imperatores, Reges, Principes, Doctores atque mundi lumina ad Christum conuertuntur.

Et respondens Simon dixit illi: Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cœpimus. In verbo autem tuo laxabo rete.

Præceptorem Christum Petrus agnoscit, non solũ voce, sed etiã opere. Ad eius enim vocem mox obedit, qui ante ex propria voluntate & consilio suo

fuo dum tentaret, nihil capere potuit. Ostendit itaque Simon verè Simonem, id est, obedientem esse, atque sua obedientia, quàm dignus erat futurus Christi discipulus, præmonstrat. Calefactus nanque ex prædicatione Iesu, propter eius verbum laxare vult retia. Quamuis enim expertus iam esset hoc in loco, & tempore hoc, non esse pisces qui capi possent, magis tamen Christi voluit inhaerere verbo, quàm suo consilio: imo credidit plus verbo Christi, quàm suæ experientia: sperans tamen paulo ante nihil capiendum reperisset, propter verbum tamen Iesu sine piscibus laxaturus rem non rediret. Sed hoc, quo ad literam. Mystice verò si eius accipiuntur verba, verissimum est per totam noctem Moisaicæ legis nullum piscem capere. Nemo enim opus fecit, quo aperire, aut sibi, aut alijs poruit regnum caelorum. Est tamen nihilominus quoque alius sensus spiritualis. In nocte enim laborat, quisquis bonum extra gratiam Dei in tenebris peccatorum mortalium operatur. Huiusmodi enim operibus nullis redditur præmium æternæ beatitudinis. Nox enim peccati mortalis est sterilis.

In nocte quis laborei.

Et cum hoc fecissent, concluderunt piscium multitudinem copiosam. Rumpitur autem rete eorum. Et annuerunt socijs qui erant in alia naui, vt venirent & adiuerent eos. Et venerunt & impleuerunt ambas nauiculas, ita vt penè mergerentur.

Math. 13.

Vides quàm fructuosa fuerit humilitas, quàm frugifera obediètia Petri, quæ meritorum multitudine ditatur, vbi voluntas propria inaniter laborauerat? Salutaris sic necesse est hæc prædicatione, locuplesq; animarum captura, quæ in verbo Iesu pro ipsius obedientia ad gloriã Dei, non ad suum quantum pertinetur. Vide hic statum præsentis Ecclesiæ. Boni malique pisces capiuntur, quibus ad littus (vt Euangelica habet parabola) tractis, boni elegantur, mali rejiciuntur foras. Hæc discretio in fine mundi fiet. Iam enim mixti sumus cum malis boni, maliq; cum bonis. Sed littus indicat, rete quid militatis Ecclesiæ trahebat. Propterea hic refertur, quòd rete rumpebatur. Abundantia enim malorum per schismata, & hæreses rete scindit, pacemq; & prædicationis rumpit vnitatem. Per aliam nauim, in qua erant, qui aduocabantur socij, Ambrosius Iudæam intelligit, ex qua erant Iacobus & Ioannes. Ex hac itaq; naui altera, scilicet Iudæa, quotquot fuerunt conuersi, simul adunati sunt gentibus conuersis, & pisces à Petro captos ad littus perducere inuerunt. Idem enim Apostolis studium prædicationis piscationisq; animarum siue ex Gentibus, siue ex Iudæa conuertendarum fuit, vnaq; cura cunctos per fidem Christo adducere. Tanta autem fuit conuersorum multitudo ex utroq; populo circumcissionis, scilicet & præputij, quasi duabus nauibus adunata, vt penè submergerentur. Periclitabatur itaque nauicula minabaturq; submerfionem, sed euadebat. Nunquam enim deserit Deus Ecclesiam suam, sed ad finem usque regit atque perducit.

Rete Ecclesiæ quando rumpitur.

Ambros.

Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens: Exi à me, quia homo peccator sum Domine. Stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum illo erant in

QQQ + captu-

captura piscium, quam cœperant. Similiter autem & Iacobum & Ioannem filios Zebedæi, qui erant socij Simonis,

Ioan. 1.

Ex euidētia miraculi didicit Petrus magnæ esse sanctitatis & autoritatis Christum. Quare se illius præsentia indignum agnoscebat. Aliquid enim sublimius, quàm ante, de eodem nunc sentiebat. Nihilominus tamen ante miraculum hoc Dominum esse Christum credebat. Quod liquet ex Ioannis Euangelio, vbi narratur frater eius Andreas illi dixisse: Inuenimus Messiam, qui dicitur Christus: & duxit illum ad Iesum. Viso tamen hoc miraculo, & fides & deuotio in eo creuit. Quo autem Christi excellentiam magis agnouit Simon, eò etiam magis in illo sui creuit cognitio, eo què illi sua vilitas è regione collocata magis manifestabatur. Vnde quod Christum à se recedere rogauit, non in deuotionis, sed profundissimæ fuit humilitatis.

Matth. 8.

Nam spiritualem Christi præsentiam, gratiæ què illius adiutorium maxime desiderauit: sed illa se indignum iudicans, Dominum rogauit. Exi à me Domine, quia homo peccator sum. Hoc modo Centurio quoque excellentiam Christi, suamquè è regione, tum infirmitatem, tum vilitatem attendens Domine, inquit, non sum dignus vt intres sub tectum meum. Singularis itaque reuerentiæ, deuotionis ac humilitatis erga Christum fuisse cognoscitur Petrus, qui ad genua ante illum prociuit: quod tamen aliorum nemo fecit hic legitur, licet omnes stupor de miraculi magnitudine circundaret. Quo etiam satis manifestum est, quàm nihil sibi, quàm nihil suis meritis, sed Christi totum hoc, quod factum erat, pietati adscripsit.

Et ait ad Simonem Iesus: Noli timere, ex hoc iam eris homines capiens.

Cordi Iesu
quidam maxi-
me familia-
re.

Psalm. 50.

Qui ex captura piscium exterritus es & paues, noli timere, noli esse pusillanimis, quia non solum te non deseram, sed faciam etiam te verum, egregiumque piscatorem, non pisces, sed animas capientem. Est enim pusillimo cordi Iesu familiare, vt cor contritum, humiliatumque non despiciat, sed consoletur & confortet. Ideo prædicit Petro, ipsum consolando, ad sublimiorem paulo post, hoc est, ad Apostolatam eum assumendum, & Ecclesiæ prædicatorem futurum. Hoc enim dicere voluit, dicens illum animas capturum, & prædicationis sagena piscaturum homines iuxta illud Hieronimi: *Ecce ego mitam piscatores multos, & piscabuntur eos.* Fuit itaque Petro promissum, quod postea impletum est, vt esset piscator hominum, nō nummorum, vt hodie quidam sunt prælati, Nam diuitias si ipsius nosse volueris, audi in Actis illum loquentem: *Argentum & aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do. In nomine Iesu Christi Nazareni surge & ambula.*

Hier. 16.

Astor. 1.

Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus secuti sunt eum.

Vocatio Pe-
tri quorun-
damque alio-
rum triplex.
Ioan. 1.

Trinam legimus vocationem Petri, & quorundam aliorum Apostolorum. Prima fuit ad solam notitiam Christi. Nam vt refert Euangelista Ioannes, Andreas qui primo notitiam acceperat Iesu, adduxit quoque Petrum fratrem suum ad Christum, dicens illi: Inuenimus Messiam, qui dicitur Christus. Sed vterque redijt ad propria. Secunda fuit ad familiaritatem.

tatem, quod factū hoc miraculo contigit. Relictis enim omnibus sequuti sunt Saluatorem. Redierunt tamen post vnum, aut alterum diem ad propria. Tertia fuit ad Apostolatū, quam scribit Mathæus, quæ alia quadam die post hoc miraculum facta est. Et tunc ad propria non rediēs, cum Christo mansit. Simile ferè aliud huic miraculo post Christi resurrectionē scribit Ioannes, vbi Simonem Petrum, cum quibusdam alijs Apostolis abiisse refert piscatum, qui nocte illa nihil prendiderunt. Manè autem Iesu in litore stante, & vt in dexteram nauigij rete mitterent horrante ilico ceperunt centum quinquaginta tres magnos pisces. Sed cum tanti (inquit) essent pisces, non tamen est scissum rete, nec periclitati sunt. Porro hic rumpebatur rete, atque pene submersi sunt. Itaque significatur in presenti miraculo, per piscium captionem Ecclesia militans, in qua mali bonis miscentur, in qua varia etiamnum occurrūt pericula, doctrinarumq; oriuntur sectiones, scilicet hæreses & schismata, quod est rete prædicationis rumpi. At verò in secunda, vltimaq; piscium captione, quæ post resurrectionem contigit Christi, nihil periculi narratur, imo palam dicitur: Cum tanti essent pisces non tamen scissum esse rete. Quo certè significatur Ecclesia triumphans cui prorsus abest omnis scissura, omneque periculum.

Nunc igitur filij in nauī Petri (in qua Christus docet) constituti, in sancta orthodoxa Ecclesia vos esse intelligite. Hæc enim illa vna est nauis, in qua Christus intravit, in qua quotidie adhuc docet & prædicat, quam Petro ducendam, gubernandamq; atque eius successoribus commisit. Nempe vna ac eadem, quæ ab Apostolis vsque in nos est deriuata, nō alia, cuiusmodi multæ fuerunt hæreticorum, quæ interierunt, & vltimo ante paucos annos vnam sibi hæretici nostri fecerunt, quam tamen mox in multas sectas sibi ipsi repugnantēs diuiserunt atque contrarias. Hos filij deuitate, harum sectarum prædicatores fugite, in nauī sancti Petri, imo Christi, Christum docentem audite, vt per rete Euangelicæ prædicationis ad litus, & per obedientiam quam præstare vestris debetis prælati trahi mereamini, & à Domino nostro Iesu Christo inter electos pisces ad coronam asseruari, eodem largiente Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Decem, quæ in hodierno nos Euangelio adificant, doceri.

Quam irruerent turba in Iesum, vt audirent illum. Lucæ V. Laudabilem turbae appetitum, laudabilem esuriem, sitimq; ad audiendos Domini sermones, ad eruditionem sanctam ab eodem accipiendam hodierno in Euangelio audiuius, quæ delectata Christi verbis, Christi moribus, Christi signis & miraculis, eius denique cunctis operibus, non poterat ab eodem separari. Est autem hoc ignauia nostræ vehemens reprehensio, qui ad verba Christi fastidiosi, tepidi, frigidi, & negligentes sumus. Quocirca vt excitetur in nobis deuotio, dicam quàm multa in hoc sint Euangelio, quæ excitant, & adificant, erudiuntq; nos ad bonum. Primum in hoc Euangelio, quod nos instruit, est turbae appetitus insatiabiliter desiderantis verbum Dei. Sequebatur enim Dominum quocunque ibat, siue in ciuitates, siue in quanta.

RRR
deserta

Lucæ 9.

Math. 4.
Marc. ..

Ioan. 21.

Rete Eccle-
siae quando
dicitur roma-
pi.

Psal. 4.

Esaie 5.

Proles vi
instituenti
sint.Matth. 6.
Lucæ 12.In Iesum
quomodo sit
salubriter in-
ruendum.Ioan. 8.
Benignitas
redemptoris
nostri quan-
ta.Prelati quan-
to zelo lucrâ-
dis anima-
bus debeant
insistere.Humilitatis
Christi exem-
plum.

deserta, siue ad mare, & eius sermone refici cupiebat. Et nobis nihil vtilius sanè, nihilq; honestius contingere potest, quam vt ardenti seruire quæramus, sequamurq; Christum, & illi adhæreamus, seruiamusq;e. Filij, quicquid aliud quærimus, temporale est, periculatum, fallax, & nihil, quod esse quidem apparet, sed nihil est nisi vanitas, & imago alicuius boni. Propterea Psalmista clamans, dicit: *Filij hominum, vsquequo graui estis corde*, puta ad sequendum Dominum? *Vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendaciam?* Quæritis magis esse in oculis hominum. Vultis quoque filios vestros fore magis in mundo. Ad hoc enim nitimini & laboratis, vt quanto in precio habet mundus, habeat eos quoque. Verùm equidem vobis dico: Quomodo vos estis decepti, sic filios vestros quoque decipietis. Nunquid enim tunc felices atque beatos fecistis filios vestros, dum opes, honores, & reliqua, que in mundo preminere homines faciunt, illis procuratis, & retribus diaboli, quibus ad inferna trahantur, eos inuoluitis? Hoc eos docete, vt Deum timeant, Deum diligant, ad audiendum Dei verbum sitientes accurrant, Dei custodiant mandata, vt pauperum misereantur, vt egenis, indigentibusque omnibus libenter subueniant, tunc eos optimè distastis, & ad honores caelestis promouistis. Docete illos, & vestris operibus ostendite eis, vt thesaurizant sibi thesauros iustitiæ, atque virtutum, quos fures non tollant, neceatæ demoliantur, nec ærugo consumat. Hæc facientes, cum filijs vestris salui eritis. Itaque hoc est irruere in Iesum, ipsum scire, ipsum amare, ipsius sequi vestigia, ipsum desiderare, ac rogare, vt habeas propitium, eius optare gratiam, illi inhærerere, & ab eo non diuidi. In summa dicam: *Qui ex Deo est, libenter Deo verbum audit* Si libenter audit, quærit hoc, & irruit ad audiendum. Quod si non libenter auditis, signum est, quia ex Deo non estis. Secundum, quod hic ædificat, ac instruit, est benignitas redemptoris, quod turbam videns importunam, ac verborum eius situbundam, adeo vt irrueret in eum, non est grauatus. Studebant enim propius semper accedere, quo melius perciperent, quod auide audiebant. Interea tamen quum impelleret Dominum retrocedere, vsque ad stagnum, seu mare, non ipse inique tulit hominum importunitatem, nec labore ac tædio fatigabatur, sed in nauiculam ascendens, abductus paululum à terra, docebat turbas. Non igitur pijssimus leuis molestia, non tædio, non assiduitate vincitur prædicandi, sed deuotioni acquiescens turbæ, prædicationem terra marisq; continuat. Inuitat hoc suo exemplo omnes prælatos & docet, quanto oporteat seruire & indifferenter populis prædicare, quanto zelo lucrandis animabus insistere, & citra animarum lucra quam nullo, aut tædio, aut fatigatione vinci. Non igitur se ipsos debent quærere, nec sibi, vel licitis occupationibus ad priuatum commodum vacare, aut semper ocio contemplationis insistere, sed ea curare, quæ sunt subditorum, animabus sibi creditis inuigilare, sermonis pabulum illis adferre, exemplo bonæ actionis non minus quam verbo plebè roborare. Tertium, quod hic ædificat, est Christi humilitas rogantis Petrum, vt à terra abduceret paululum nauem. Non imperat, non iubet, sed rogat creator & mundi redemptor. Quare autem hoc facit, nisi quia nos cum sepe perbi sumus, magis volumus rogari, quam rogare? Nam etiã alieno si cogimur obsequio vt, si subsidium nobis necessarium fuerit proximorū, vix te-

me vel ipsa necessitas cogit nos, vt humiliati pro obsequio rogemus. Nolumus enim aut indigentiam nostram agnoscere, nolumus, quam inopes, aut indocti, aut impotentes simus, agnosci, nolumus nos humiliare. Erubescimus nos inferiores cognoscere his quos rogamus. Nolumus tandem nos debitorum gratitudinis atque reddendae charitatis constituere, nec pro acceptis beneficijs obligatos nos agnoscere. Christus tamen cum esset Deus, & Dei Filius, cum esset omnipotens & summus, cui Angeli denique gaudent seruire & obtemperare, a piscatore paupere obsequium rogare non erubuit. Quartum, quod hic nos instruit, est obedientia Petri. In multis enim hic reperitur Petrus obediens, & Christo deuotus. Nam primo accommodauit Domino (quod deuotionis & charitatis fuit) nauem. Deinde ad petitionem Domini reduxit a terra paululum nauem. Tertio, rete ad verbum Domini laxauit, atque ad piscandum se parauit. In qua obedientia concurrunt multae, quibus ipsa commendatur, atque seipsa clarior, ac perfectior efficitur. Est namque difficilis, est prompta, est simplex, est que fidelis.

Difficultatem multa faciunt obediendi. Primum est operis infructuositas. Hoc modo probata fuit sanctae Eufraziae obedientia, qua iussa grandia saxa portare de loco vno ad alium, atque inde in priorem locum reportare, nihil tamen murmurauit propter operis inutilitatem, sed studiosissime impleuit. Hoc modo B. hic Petrus potuisset obedientiam recusasse, & obediisse infructuositatem. Nemo enim libenter gratis, & vbi nullus respondebit fructus, operatur, quia non habet quo consoletur laborem, proinde, & qui arat in spe, scilicet messis, debet arare. Petrus vero per experientiam dicebat non adesse pisces, infructuosumque noctis laborem exantlauerat, quare detrectare potuisset laborem, ne & illum gratis perderet. Verum infructuosum non credidit Christo obedire. Nam etsi nulli pisces caperentur, sciebat tamen obediendi studium absque merito, praemioque non esse. Secundum quod facit difficultatem est, dum fatigato iam laboribus denuo imponitur opus. Post laborem enim nemo non optat quietem. At Petrus nunquam adeo potuit fatigari, vt pro Christo illum vel iterandi laboris pigeret: tanti enim iam faciebat Christum, vt illius obedire voci nullum estimaret esse laborem. Tanto ad Christum feruebat amore, vt non timeret (si ita Christus sineret) pro Christo etiam gratis laborare. Si enim is qui diligit hominem, laborem non sentit (quamuis laborans) quem ob illius gratiam fert, quomodo qui pro Deo laborat, grauabitur? Semper enim per amorem respicit in illius beneplacitum, cuius gratia laborat, cupit illi placere, eius optat gratiam & fauorem, eiusque honorem zelatur. Amor itaque non sustinet pigrum & acediosum, qui sua commoda quaerit, & requiem, non ea quae sunt Christi. Tertium, quod obediendi generat difficultatem, est proprium consilium & superbia, cui nihil nisi propria placent. Contra consilium autem proprium quempiam aliquid efficere, difficultas est magna. Non enim tunc creditur praelato, sed sapientior esse sibi videtur is, qui huiusmodi est, & qui debet obedire, quam qui praecipere. Difficultas haec quoque Petrum non impediuit. Siquidem consilio & prudentiae humanae, licet esset contrarium id, quod Dominus iubebat, puta vbi per noctem totam piscando gratis laborauerant, nihilque ceperant, mox redire ad eundem

RRR 2 locum

Obedientia
deuotioque
Petri erga
Christum
quanta.

Obediendi
difficultatem
quae faciant.

Eccle. 6.

Philipp. 2.

Consilium
proptij cere-
brj quanta
mala homini
inferat.

locum, & denuo velle piscari. Veruntamen hanc suam prudentiam, suumque consilium contempnit Petrus, magis credens, maiorem quae fiduciam habens in verbis Christi, quam suo ingenio, labore & experientia. Vicit itaque Petrus omnem obediendi difficultatem. Vnde sequitur eius fuisse obedientiam (quod secundo loco posueram) promptam. Nam nihil moratus, mox Dominici verbis paruit. Quod enim dixi: Praeceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus, non id dixit propterea, quod grauate obediret, sed ut indicaret, quam obediret confidenter, ac si diceret: Licet expertus sim nunc laborem piscandi infructuosum, veruntamen quia tu iubes, iam mihi non erit otiosum piscandi onus, nec infructuosa, nec vacua ad me redibunt retia. Hic apparet quoque quam simplex fuerit Petri obedientia & fidelis, credentis minus propriae experientiae, quam Christi verbis, credentes pisces, qui dum suo consilio, suaque industria piscaretur, non aderant, mox propter verbum Domini ad futuros. Quintum, quod in hodierno instruit euangelio, est, quod Dominus voluit nauem a terra reducere pusillum. Quo virtus discretionis innuitur, quam praelati discere debent in animabus regendis, ut non nimis maxime in principio urgeant ad ambulandum oves, sed exemplo Iacob paulatim sinant eas progredi. Paulatim enim longius eas a terrenis abstrahent, estque prudentiae ac discretionis, ne nimis in initio, aut impetu oves laedantur, ac impediantur magis, quam promoueantur. Debet enim praelatus non in extremis versari, nec ad illa progere, sed regia debet ambulare via, hoc est, in medio virtutum, ne quid minus, & ne quid nimis. Non erit impetuofus, sed prudens, ad dissimulanda, ad expectandamque tem potis opportunitatem, vigil quo possit temporis utilissime animorum mederi languoribus. Paulatim enim instituendi, sed nouiter instituti spiritu crescunt, crescunt fide, crescunt alijs quoque virtutibus, desinente interea in illis priuato amore, ac propria voluntate, qua paulatim, tandemque sentiant, quod non sentiebant, credant, quod non credebant, rogent, quod rogati facere recusabant. Quod enim a terra reduci iubet nauem non procul, sed pusillum, docet saluandam statum communem fidelium, cui permittitur, ut hoc mundo videntur tanquam non videntes, ut gaudeant, tanquam non gaudentes: & cum omnia habeant, nihil tamen sint animo possidentes, hoc est, nihil terrenum sic diligant, quo cordis possessionem, aut animi tententur inhaesionem. Sextum, est fides Petri. Credidit enim se pro obedientia (quae mundi sapientibus stulta videri poterat) non deridendum, quem fides roborabat adeo, ut crederet fieri non posse, quo haec Christi iussio foret inanis, aut absque fructu. Ideo dixit: In verbo tuo laxabo rete. Septimum, quod edificat, est charitas & assiduum tantum sunt vocati, accesserunt, ut Petro subuenirent, parati. Placet Deo vehementer charitas, quae est in proximum. Quam obrem opera misericordiae ac charitatis, tanquam ea, quae sunt gratissima Deo, alijs operibus, quae respectum proprii habent commodi, essent, ubicunque id fieri possit, merito praeferrenda. Octauum, est Petri humilitas, ac reuerentia erga Christum. Trepidabat enim propter suam indignitatem, quam in oculis suis habebat Petrus, Christi verum aie statem & potentiam expauit. Ideo ad gentes

Discretio in
regendis ani-
mabus neces-
saria qua sit.
Genij.

1. Cor. 7.

Fides Petri
cuiusmodi

Charitas fra-
terna quanta
bona efficiat.

Humili as ac
reuerentia
Petri erga
Christum.

ante Dominum prociat, rogans, vt à se exiret, & à se peccatore (cuius praesentia foret indigna & contumeliosa Deo) recederet, quasi diceret & rogaret, ne se tantum humiliaret Christus & vilificaret, vt cum homine peccatore familiariter conuersaretur. Docet autem in hoc nos reuerentiam habere semper magnam ad praelatos nostros. Nisi enim sublimiter senseris de praelato tuo ac bene, non potest tua esse obedientia simplex atque perfecta. Num, quod instruit, est quod Christus Petrum pusillanimitatem confortat, ac erigit humilem. Nam consolatur eum, dicens: Noli timere. Nec solum consolatur, sed maiora etiam illi promittit beneficia. Erudit autem Christus praelatum, quam esse debeat consolatorius cum omnibus, tamen praecipue humilibus & pusillanimitate deiectis. Nocet enim non parum, imo vehementer impedit seruum Dei pusillanimitas, nisi fuerit homo maxime acquiescens, & non pertinacis ingenij, voluntatis aut consilij, qui possit ac velit consulere praelatum, seu Patrem animae suae in omnibus, illumque audire, illi credere & obtemperare. Debet igitur praelatus, praecipue eos qui timent, & qui trepidant, consolari ac confortare, ne spiritu deficiant. Decimum est, quod nos hic aedificat, propter quod etiam haec omnia fiunt, quia relictis omnibus secuti sunt Saluatorem. Itaque iam de piscibus captis nihil cogitabant, quia ceperat eos Saluator, quos tanto post se, tamque feruido tractu abducebat amoris, vt corpore quoque illum sequeretur. Itaque filij, haec est piscatio Christi, capere & abducere post se animas: & hoc modo piscatus est piscatorem Petrum. Sunt autem post Christum alij quoque piscatores, quorum principem constituit pro se Petrum, eiusdemque vicarios, praelatos Ecclesiarum ad homines attrahendos Christo. Sed conqueruntur horum quoque multi, & dicunt: Per totam noctem laborantes nihil cepimus. Quod tamen aliquando ex culpa accidit piscatorum, aliquando ex vitio piscium, quod piscator nihil capiat. Primo, id esse potest ex defectu temporis, puta si in tempore non debito piscatio fiat, quo scilicet pisces, aut ad ima abscondunt, aut vt delitescant, suis latibus se continent. Hoc modo praedicator gratis laborat, quando non sunt inter auditores aliqui praedestinati ad vitam. Gratis, inquam, laborat, quia piscem nullum capit. Non tamen omnino gratis, quia erit merces operi eius. Siue tamen ceperit pisces, siue nullos ceperit, sciat animarum piscator nihil ibi esse futurum, nisi vt sanam praediceat doctrinam, & quos docuerit verbo, exemplo non destruat. Nam vt aliquem capiat feliciter piscem, vt impium aliquem ad Deum conuertat, non hominis, sed Dei opus est, licet hominis ministerio peragendum. Sunt etiam qui praedicant in nocte ignorantiae nulla eruditione suffulti. Sit itaque praedicator studiosus obseruator temporis, vt tunc maxime praediceat, quando plebs magis parata idoneaque fuerit ad recipiendum. Sciat quoque quibus retribus omni tempore debeat vti. Interdum enim facili persuasione, interdum terroribus, interdum blanditijs conuertuntur auditores: & super hoc vigilandum est inter remedia, quod magis sit efficax. Secundo, contingit ex defectu loci, fortasse quod illo in loco nemo est, qui praedestinat us sit ad vitam, ideo nemo conuertitur. Si enim in loco piscatur, non satis profundo, vbi locus est arenosus, & parum aquae, ibi nihil piscium capitur: & vbi profunda hominis Dei gratia non penetrat, inanis

RRR 3. est om-

Acuerentia
au praelatos
habenda.

Praelatus quā
debeat esse
confessorius
suis sub-
ditis.

Praedicationē
sepe sine fru-
ctu fieri pro-
pter diuersas
causas.

Hier. 31.

Retibus ruptis quis my-
stice pisco-
tur.
Piscium ge-
nera quatuor
cur mystice
capi non pos-
sint.

Ecclesi. 11.

1. Tim. 3.

Ioan. 3.

Psalm. 140.
Retia diaboli
quæ sint.

1. Pet. 4.

Psalm. 90.
Quomodo
diaboli retia
eiusdare va-
leamus.

est omnis prædicatio. Tertio, piscari contingit ociose ex retium seu instru-
mentorum defectu. Retia enim si rupta fuerint, pisces elabuntur. Retibus
& aliud operantur. Quarto, contingit piscationem esse ociosam propter pis-
ces, qui non possunt capi. Aut enim sunt pisces, nimis magni, aut nimis par-
ui, aut nimis astuti, aut nimis lubrici. Hoc modo homines in potestatibus,
diuitijsque constituti, vix conuertuntur, quia nimis sunt magni, & difficul-
tas est magna illis annunciare veritatem. Ideo enim quia ab omnibus ti-
mentur, quia multum nocere possunt, raro eis veritas dicitur: nam etsi quis
dixerit illis veritatem, hanc non recipiunt.

Alij pisces sunt nimis parui, hoc est, pusillanimes, & hi capi difficulter
possunt, quia omnia etiam tuta timent. Vnde scriptum est: *Qui obseruat ven-
tum, non seminat.* & qui pusillanimis est nimium, non agit opera bona. Nul-
quam enim vult lædi, nusquam audet laborare, tuta timent, & suspecta habet
omnia. Tertij sunt pisces nimis astuti, qui quærunt vbiq; elabi. Homines
itaque dolosi & nimium astuti, raro per prædicationem capiuntur. Habent
enim glossas suas, quibus sese excusant, & Ecclesie præcepta eludunt. Quarti
pisces sunt nimis lubrici, vt anguilla, quos quanto firmiter fortius, tanto
citius elabuntur: hoc modo homines seiplos amantes, & carnis desiderij
seruientes, malè euadunt rete prædicationis. Tot enim peccatis seruunt,
quot in se peccandi concupiscentias sentiunt. Nam qui multis varijsque de-
siderijs suis satagunt satisfacere, semper vt occasionem habent delinquendi,
ita & excusandi, atque correptionem elabendi. Eam ob rem prædicationem
declinant Euangelicam, fugiunt correptiones, noluntque venire ad lucem,
ne arguantur opera eorum.

Quomodo itaque Christus per suos piscatur, & retibus prædicationum
verbi Dei capere quærat animas: sic diabolus quoque sua retia extendit, qui-
bus incautos capiat, & abducatur. Et quid dicemus? Nonne maior pars ho-
minum in mundo eius retibus capitur? sicut scriptum est: *Cadent in retia diaboli
eius peccatores.* Quæ sunt, inquis, retia diaboli? Omnia illa quæcunque non
sunt Dei, quæ mundi sunt, quæ temporalia sunt, quæ transitoria & corpo-
ralia sunt, quæ ab hominibus hic amantur, quæ carnem delectant, retia
sunt quibus diabolus animas piscatur, & quæ homini dum insidiatur, in
abscondito tendit. Nihil potest facere homo, in quo illi rete diabolus non
oppandat, quo opus destruat bonum, impediat ve, vt hominem euertat. Vi-
gila igitur tu, quia & vigilanti & dormienti tibi retia tendit, siue comedat,
siue bibas, non dormitat pestifer ille piscator, sed insidiatur semper quæ-
rens quem capiat. Habet generatim retia, quæ cunctis mortalibus nouit
illiciendis idonea, nouit quo fallat modo. Habet & retia cuius homini sin-
gularia, quibus imponat incautis, iuxta cuiuscunque naturales condiciones,
consuetudines, exercitia, occupationes, & statum congruentia. Propterea fi-
lij, vigilate in orationibus, & estote prudentes, ac circumspecti, nihil vo-
bis ipsi confidentes, sed fiducia vestra sit in Deo. Habitare in adiutorio alti-
tissimi, & in protectione Dei cali commoremur. Antequam faciatis quic-
quam, antequam in rem aliquam incertam, aut periculofam consentia-
tis, primo per orationem ad Deum confugite, Deum pro illuminatione
vestri,

uestri, pro directione, pro custodia à peccato, & pro liberatione à periculo invocare. In hoc mundo quoque non astuti, ac dolosi, sed puri, simplices, ac innocentes vivere satagite, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA VI. POST DOMINICAM S. TRINITATIS, Epistola B. Pauli Apostoli ad Rom. VI.

Vicunque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus. Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, ut quomodo surrexit Christus à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vite ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus. Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruat corpus peccati, ut ultra non seruiamus peccato. Qui enim mortuus est, iustificatus est à peccato. Si autem mortui sumus cum Christo, credimus, quia simul etiam viuemus cum illo. Scientes, quia Christus resurgens à mortuis, iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel: quod autem uiuit, uiuit Deo. Ita & vos existimate vos mortuos quidem esse peccato, uiuentes autem Deo, in Christo Iesu Domino nostro.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Hortatur Apostolus nos Paulus ne post baptismum à peccatis abluti, atque in nouitatem vitæ regenerati, pristinis vitijs ac peccatis iterum inuoluamur, dicens: Quicunque baptizati sumus in nomine Iesu, in morte Christi baptizati sumus. Ibi enim peccatis nostris parata medicina, qua sanaremur, applicata est. Ibi peccatorum nostrorum, puta ex virtute mortis Christi, recepimus expiationem. Quemadmodum igitur Christus ^{1. Petri 2.} pro nobis mortuus est, & nihilominus tamen uiuit, ita nos quoque mortui esse debemus peccato, uiuere autem Christo. Haudquaquam autem mortui essemus peccato, adhuc in illo perseverantes. Consepulti denique sumus cum Christo per baptismum in mortem, dum quemadmodum mortuus ipse tribus diebus in sepulchro iacuit, ita nos tribus vicibus baptismo immergimur, ut ibi sepeliantur tanquam in sepulchro peccata nostra, lateantque in mortem. Vnde quomodo Christus resurrexit à morte per gloriam Patris, ita & nos spiritu resurgentes, deinceps in nouitate vitæ, non in operibus mortuis ambulemus. Quomodo enim Christus primum mortuus est & sepultus, deinde resurrexit, ita nobis quoque primum in morte Christi, quæ auferit peccata mundi, necesse fuit peccatis mori & cessare à delictis, cum Christo resurrecturis in nouitatem vitæ, qua deinceps non dormiamus iterum in morte peccatorum nostrorum, sed uiuamus Christo in nouitate vitæ ambulantes, & de bono ad meliora semper proficientes. Præ-